

montana L. **F. B.** Glechoma hederacea L. **F. B.** Brunella vulgaris L. **F. B.** Leonurus Cardiacus L. **F. B.** Leonurus Marrubiastrum L. **B.** Ballota nigra L. **F. B.** Stachys Germanica L. **F. B.** Stachys palustris L. **F.** Stachys annua L. **F. B.** Salvia verticillata L. **F. B.** Salvia nemorosa L. **F. B.** Lycopus exaltatus L. **F.** Lycopus Europaeus L. **F. B.** Mentha Pulegium L. **F. B.** Calamintha clinopodium (L.) **F.** Calamintha Acinos (L.) **F.** Lycium vulgare Dun. **F. B.** Hyoscyamus niger L. **F. B.** Solanum nigrum L. **F. B.** Solanum alatum Moench **B.** Datura Stramonium L. **F. B.** Verbascum Blattaria L. **F.** Verbascum phlomoides L. **F.** Linaria spuria (L.) **F. B.** Linaria Elatine (L.) **F.** Linaria vulgaris Mill. **F. B.** Gratiola officinalis L. **F.** Plantago major L. **F. B.** Plantago media L. **F.** Plantago lanceolata L. **F. B.** Asperula cynanchica L. **F. B.** Galium verum Scop. **B.** Galium tricornis With. **F.** Galium Aparine L. **F.** Sambucus Ebulus L. **B.** Knautia arvensis L. **F. B.** Scabiosa ochroleuca L. **F.** Bryonia alba L. **F. B.** Erigeron Canadensis L. **F. B.** Pulicaria vulgaris Gärtn. **B.** Xanthium spinosum L. **F. B.** Xanthium strumarium L. **F. B.** Bidens tripartita L. **F. B.** Anthemis Cotula L. **F.** Achillea Millefolium L. **F. B.** Matricaria inodora L. **F.** Artemisia vulgaris L. **B.** Tussilago Farfara L. **F.** Senecio vulgaris L. **B.** Arctium Lappa L. **F. B.** Arctium minus Bernh. **F. B.** Carduus acanthoides L. **F. B.** Cirsium arvense Scop. **F. B.** Cirsium lanceolatum (L.) **F. B.** Onopordon Acanthium L. **F. B.** Centaurea solstitialis L. **F. B.** Cichorium Intybus L. **F. B.** Lapsana communis L. **B.** Picris hieracioides L. **F. B.** Inula Britannica L. **F. B.** Taraxacum officinale Wigg. **F. B.** Taraxacum serotinum (W. K.) **F.** Lactuca saligna L. **F. B.** Lactuca sagittata W. K. **F. B.** Lactuca Scariola L. **F. B.** Sonchus laevis (L.) **F. B.** Sonchus asper (L.) **F. B.** Sonchus arvensis L. **F. B.** Sonchus uliginosus MB. **F.** Carthamus lanatus L. **F.** Crepis pulchra L. **F.** Crepis rhoeadifolia MB. **F.** Crepis setosa Hall. f. **F. B.**

Wagner János: A *Crocus reticulatus* Stev. új termőhelye.*

Az elmúlt iskolai év végén megtaláltam Búzás József és Rózsa Géza tanítványaim növénygyűjteményeiben ezt a szép tavaszi sáfránt, még pedig Kiskún-Félegyházáról.

Bernátsky Jenő is gyűjtötte ezt a növényt két évvel ezelőtt a síkság homokján és a növénytani szakosztálynak 1899. április 12-diki ülésén ilyen ezimmel tartott róla előadást: »*Crocus reticulatus* az Alföldön«. Ezen előadás tudtommal nem jelent meg nyomtatásban nem tudom, hogy a szerző hol is szedte tulajdonképen ezt a növényt; de gyűjtötte legyen bárhol a mi Nagy Alföldünkön, a félegyházi termőhely mindenképen nevezetes és meglepő jelenség.

Örömmel vártam az idei tavaszt; nemcsak azért, hogy e növény ide való előfordulásáról személyesen győződhessenem meg, hanem azért is, hogy ezt a szép tavaszi híradót, melyet eddig csak termésben szedtem, virágban, a tövén is szemlélhessem.

A múlt évben márczius 18-án kimentem a tanítványaimtól megjelölt helyre és meg is találtam a növényt. A termőhely tulajdonképen egy terjedelmes homokbuczka, melyet a Félegyházáról Szeged felé menő vasúti vonal a pályaudvartól

* A növénytani szakosztálynak 1901. évi május 8-diki ülésén előterjesztette Thaisz Lajos.

számított 6½ km. távolságban szel át. E helyen, még pedig a számozatlan 278. és 279. űrház között körülbelül 1 km. hosszú vonalon többnyire szálanként terem a szóban forgó sáfrán, helyenként azonban olyan sűrűn nő, hogy asztallap nagyságú kékes-fehér foltokban mutatkozik; Szeged felé menet a jobb oldalon alig akad pár szál, a két űrház távolságának a közepe táján azonban éppen a jobb oldalon egy dűlőn és az a mellett ültetett ákáczsor mentén, aránylag kis területen terem a legtöbb.

A homokbuczka sűrű gyepvel benőtt és *Crocus*-t csakis gyep között találtam, a mi különben természetes is, a laza homoḡból kifújná a szél és elpusztítaná.

A megfigyelt összes példányok kevésbé eltérnek a jól fejlődött hegyvidéki példányoktól. Az eltérések nagyjában megegyeznek azokkal, a miket Bernátsky a verseczi gyepből kivándorolt, kikopott egyedekről ír (Termtud. Közl. Pótf. 1898. évf. 165. lap). A homoki példányokról tartott előadását nem ismerem, azért nem tudok olyan esetleges különbségre rámutatni, a mely az ő termőhelyének növényei és az itteni példányok között valóban fennállhat.

Az itteni példányok általában igen halaványak, csaknem fehérek, a sötét csíkok (rendszerint 5) pedig éppen ezért nagyon rikitók.

A lepelsallangok néha nagyon rövidek, számuk a rendesnél gyakran több, de a rendes szám mellett is feltűnő sok virág sallangjainak a rendkívüli keskenysége. Sok virágon nem üti meg a külső sallang szélessége középen mérve a négy millimetert; a virágok tehát feltűnően karcsúak. A hagymagumó rendszerint mélyen fekvő, sokszor összetett; egy szárból pedig 11 észlelt esetben három virág nőtt ki.

Népies nevét is kérdeztem, bár tudom, hogy az így egy-két embertől hallott nevek alig érnek valamit; annyival is inkább, mivel a magyar parasztnak megvan a kutatás szempontjából az a rossz szokása — a mit Borbás már régen megfigyelt, — hogy akkor is mond valami nevet, mikor tulajdonképpen semmit sem tud, mert restelli, hogy ő a kérdezőt útba ne igazíthassa, kitalál hát hamarjában valami nevet. Egyik azt mondta, hogy a neve: *pacsirtafű*; meg is indokolta, azért, mert akkor virít, mikor a pacsirta megszólal. A másik *szarkalábat* mondott, de nem tudta okát adni, hogy miért?

A *Crocus reticulatus* Stev. legközelebbi termőhelye Kőbánya volt. Innen említi Sadler Flora comit. Pesthensis II. kiadásában (in pascuis arenosis vor dem Steinbruch prope ad Pesthinum). Kerner és Borbás szerint nagyon ritka e helyen.

Degen Árpád gyűjteményében van egy példány, melynek névjegyén Frivaldszky saját kezeírása olvasható; csak az a kár, hogy közelebbi termőhely mellőzésével csupán »cottus Pesth« van megjelölve.

E szép csíkos sáfrányunk tehát kétségtelenül termett valamikor Pest közelében, hogy ott ma nem fordul elő és Budapest flórájából törülnünk kell: kitűnik Nendtvich Károly-nak Janka Victor-hoz intézett leveléből, melynek németül írott eredetije Degen Árpád birtokában van. A levélnek a *Crocus reticulatus*-ra vonatkozó része a következő:

»Én magam nem találtam a *Crocus reticulatus*-t, daczára annak, hogy a vidéket Kőbánya és a Ludoviceum között nagyon gondosan átkutattam.

Kirándulásomról haza menve, betértem Gerendayhoz, ki akkor mint növénytani tanár a botanikus kertben lakott és a ki a növények termőhelyeit Budapest környékén igen jól ismerte. Ő azt mondta nekem, hogy ő sem találta soha sem, de Rocheltől hallotta, hogy a hely, hol a *Crocus reticulatus* egykor termett, ma föl van szántva, miveltek és a *Crocus* ennélfogva kipusztult. Hogyan jutottam a herbariumomban levő példányokhoz, azt ma nem tudom megmondani. Mindenesetre csak Sándor-tól kaphattam. Szándékom e napokban kijönni és a példányokat megtekinteni; az írásból talán csak megismerem, honnan származnak.

Úgy mint a *Crocus*, úgy járt bizonyosan sok más növény is Budapest környékén. Egykor tényleg termettek itt, de a kultúra kipusztította azokat» . . . »Budapest, 1883. III. 30. Dr. Nendtvich Károly s. k.«

Habár Budapest mellől eltűnt, mégis erősen hiszem, hogy e safrán számos egyéb vidéken is terem még az országban az Alföldön is, de korai és gyors elviritésével elkerülte gyűjtőink figyelmét, annyival is inkább, mivel termésben éppenséggel nem tűnik fel a fű között és ebben az állapotában csak véletlenül szedhető, vagy pedig olyan helyen, a hol előfordulásáról bizonyosak vagyunk.

Péterfi Márton: Újabb adatok hazánk lombos mohainak ismeretéhez.*

A »Pótfüzetek« 1899. évfolyamában megjelent bryologiai adatok folytatásaként a következőket közlöm:

Sphagnum acutifolium Ehrh. var. *gracile* Röhl. in litt.

A tőalak egyike a leggyakrabban előforduló tőzegmohoknak és mint ilyennek nagyon sok alakja van. Az én mohomat Röhl határozta meg. Szerinte a neki küldött anyagban két alakot lehet felismerni, úgy mint: egy *f. compactum*-ot, alacsony pirosló gyepvel és egy sudarabb termetű *f. virescens*-et, halavány-zöldes gyepvel. Mindkét alak vegyesen nő. Szedtem a Páring havascsoport »Páring« nevű csúcsán, körülbelül 2000 m. tengerszín feletti magasságban, meddő állapotban.

Weisiopsis tenuis (Schrad.) (Syn: *Gynmostomum tenue* Schrad. Samml. I. no. 31. (1796.); Jur. Laubmfl. p. 13.; Hazsl. Magy. birod. mohfl. p. 85.; *Gyroweisia tenuis* Schimp. Syn. ed. 1. 1860.) Limpricht (Rbh. Kryptfl. ed. II. IV. I. p. 235.) a *Gyroweisia* Schimp. génuszról így ír: »Bisher wurde diese Gattung nirgendswo anerkannt, indess ist sie nicht schlechter, als manche andere; denn ausser dem vom Kapselringe hergenommenen Merkmale, . . . finden sich andere noch im anatomischen Baue des Stämmchens und der Blattrippe.« Ezek után a Schradert fáját bátran külön génusz alá állíthatni.

* A növénytani szakosztálynak 1902. évi februárius 12-iki ülésén előterjesztette Schilberszky Károly.